

Vzdělávací materiál projektu Zlepšení podmínek výuky v ZŠ Sloup

Název vzdělávacího materiálu	Souhrnné opakování podstatných jmen
Anotace	Pracovní listy k procvičování podstatných jmen prostřednictvím naučného textu o vesmíru. Pomůcky: encyklopedie o vesmíru
Autor	Mgr. Monika Gregorová
Jazyk	Český jazyk
Očekávaný výstup	Žák aplikuje znalosti o podstatných jménech, určuje mluvnické kategorie, pracuje s textem, doplňuje pravopisné jevy, rozumí významům slov.
Třída	4. – 5.

O Země

Představ si dí o Země a o vesmíru byly rozdílné. Indové tvrdili, že Země nesou velikánští slonové. Řekové si mysleli, že ji drží obr Atlas. Teprve v 16. století polský hvězdář Mikoláš Koperník změnil pohyby těles na nebi a dokázal, že středem soustavy je Slunce. Ital Galileo Galilei novými vynálezy, kterými byly dalekohledy, pohyb těles sledoval. Církev však všechny jejich spisy zakázala. V 17. století Isaac Newton vysvětlil zemskou přitažlivost a princip drah, po kterých kolem Slunce obíhají planety. Tyto měsíce měly ohromný význam pro pozdější lety do vesmíru.

1) Vlastní jména z textu se pomíchala, napiš je správně a spoj s jejich významem.

Změe	.....	-vlastní jméno planety
Řeokvé	.....	-bájný obr
Atsla	.....	-italský astronom
Gliaeil Glieali	.....	-vlastní jméno hvězdy
Mkilášo Kernopkí	.....	-polský astronom
lasca Noetwn	.....	-příslušníci národu
Sulcne	.....	-anglický fyzik

2) Z textu se ztratila podstatná jména, pomoz je doplnit.

..... tvrdili, že ..... nesou velikánští .....

..... si mysleli, že ji drží .....

..... však všechny jejich ..... zakázala.

Kolem ..... obíhají .....

Tyto ..... měly ohromný ..... pro pozdější ..... do .....

3) U podstatných jmen urči mluvnické kategorie.

SUBSTANTIVUM	PÁD	ČÍSLO	ROD	VZOR
(o) Zemi				
hvězdář				
(na) nebi				
středem				
(kolem) Slunce				

4) Přečti si vysvětlení vesmírných pojmů a doplň křížovku.

Atmosféra je vzdušný obal Země.

Galaxie je obrovské seskupení miliard hvězd. Naše galaxie se nazývá **Mléčná dráha**.

Gravitace neboli přitažlivost, je přírodní síla, která udržuje planety a měsíce na oběžných drahách a také nás na zemi.

Hvězda je obrovské kulovité těleso, které vyzařuje velké množství tepla a světla.

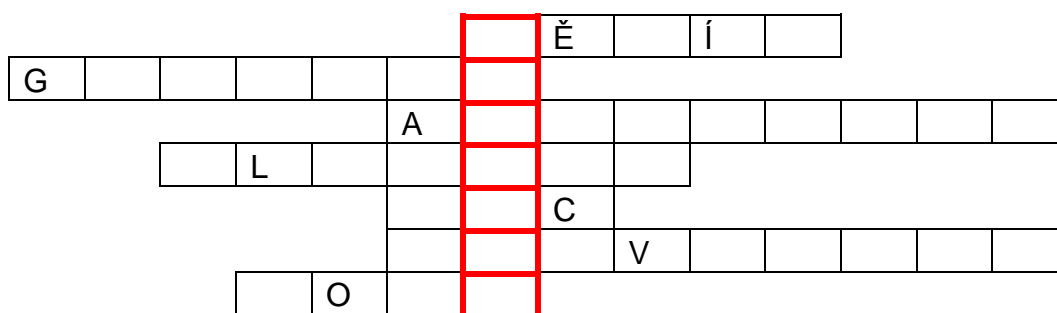
Měsíc je těleso, které se pohybuje po oběžné dráze kolem planety nebo hvězdy.

Planeta je velké těleso, které obíhá kolem hvězdy, např. Země, která obíhá kolem Slunce.

Světelný rok je vzdálenost, kterou urazí světlo za 1 rok.

Vesmír je vše, co existuje kolem naší planety Země.

1. těleso, které se pohybuje kolem planety
2. Mléčná dráha je ...
3. vzdušný obal Země
4. těleso, které se pohybuje kolem hvězdy
5. opak dne
6. přitažlivost
7. vzdálenosti ve vesmíru se měří na světelné ...

5) Urči rod a vzor u podstatných jmen.

substantivum	rod	vzor
MĚSÍC		
GALAXIE		
ATMOSFÉRA		
PLANETA		
NOC		
GRAVITACE		
ROK		
METEOR		

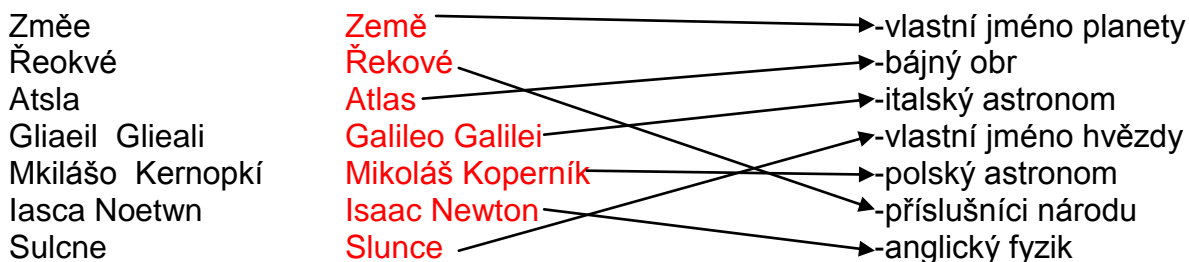
6) Vyhledej v encyklopedii význam posledního podstatného jména.

Řešení:

O Zemi

Představy lidí o Zemi a o vesmíru byly rozdílné. Indové tvrdili, že Zemi nesou velikánští sloni. Řekové si mysleli, že ji drží obr Atlas. Teprve v 16. století polský hvězdář Mikoláš Koperník změřil pohyby těles na nebi a dokázal, že středem soustavy je Slunce. Ital Galileo Galilei novými vynálezy, kterými byly dalekohledy, pohyby těles sledoval. Církev však všechny jejich spisy zakázala. V 17. století Isaac Newton vysvětlil zemskou přitažlivost a principy drah, po kterých kolem Slunce obíhají planety. Tyto myšlenky měly ohromný význam pro pozdější lety do vesmíru.

1)

2)

Indové tvrdili, že Zemi nesou velikánští sloni.

Řekové si mysleli, že ji drží obr Atlas.

Církev však všechny jejich spisy zakázala.

Kolem Slunce obíhají planety.

Tyto myšlenky měly ohromný význam pro pozdější lety do vesmíru.

3)

SUBSTANTIVUM	PÁD	ČÍSLO	ROD	VZOR
(o) Zemi	6.	j.	ženský	růže
hvězdář	1.	j.	mužský	muž
(na) nebi	6.	j.	střední	moře
středem	7.	j.	mužský	hrad
(kolem) Slunce	2.	j.	střední	moře

4)

						M	Ě	S	Í	C			
G	A	L	A	X	I	E							
					A	T	M	O	S	F	É	R	A
		P	L	A	N	E	T	A					
					N	O	C						
					G	R	A	V	I	T	A	C	E
		R	O	K		Y							

5)

substantivum	rod	vzor
MĚSÍC	mužský	stroj
GALAXIE	ženský	růže
ATMOSFÉRA	ženský	žena
PLANETA	ženský	žena
NOC	ženský	kost
GRAVITACE	ženský	růže
ROK	mužský	hrad
METEOR	mužský	hrad

6) Děti vyhledají v příslušných encyklopediích.

Zdroje:

Jurčák, J. Přírodověda 5. ročník, Olomouc: Prodos, 1996

National Geographic, Nebe, Praha: Egmont ČR, s.r.o. 2001